

ERDÉLYI GAZDA

MECJELEN
minden hónap közepén és végén
legalább 1 iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.
Nem tagok egész évre **4 ft.** félvre **2 ftal** fizet-
hetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadjatik.
Pénz- és érték küldemények az
ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ
(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)
a lap szellemi részét illető küldemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
ezimzendők.

AZ

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

	1—1	1—3	1—6	1—12	1—18	1—24
	széri hirdetéskor					
	1	krft	krft	krft	krft	krft
¹ / ₁₆ lap	14	36	70	120	160	200
⁸ / ₁₆ "	7	18	35	60	80	100
⁴ / ₁₆ "	3	9	17	30	40	50
² / ₁₆ "	1	75	450	875	15	20
¹ / ₁₆ "	90	2	25	440	750	10
						1250

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.
A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni; mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetése számára.
Hirdetéseket elfogadják Haasenstein és Vogler urak Pest, Bécs, Prága stb.
Mellékletek 5 o. é. ftba számítattnak, a szükséges példányszámról a kiadóhivatal ad felvilágosítást.

Felügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Jegyzeteim az 1871/2-diki télről gyümölcsészeti tekintetben.

Az elmúlt 1871. és 1872-dik év közti tél rendkívül nedves időjárással kezdődött és mielőtt a föld befagyhatott volna, rendkívül nagy hó esett rá úgy, hogy a hófuvat több éves fákat, sokhelyt házakat is eltemetett.

A hőmérő Reaumur szerint 20—22 fokot is mutatott több ízben az O. alatt úgy, hogy bizvást elmondhatjuk: miszerint az elmúlt tél gyümölcsfáinkra nézve egyike volt a legveszélyesebbeknek.

Némely gyümölcsnemek pl. a mandula, őszibarack, naspolya és birs itt az alföldön jóformán teljesen kivesztek; mások kisebb-nagyobb nyomait hordják magukon a tél kártékonyágának. Teljesen épek csak a közönséges, fehér és fekete gyümölcsű eper-fák és diófák maradtak: de a török eper vagy török szeder (morus nigra; morus officinalis) egész a föld-szinig lefagyott. Legtöbbet szenvedtek a körte és cseresznye fajok; ezekuél jóval kevesebbet az alma és szilvafajok; majd mit sem szenvedtek, — a mi saját-szerű —, a kajszibarack fajok. A közönséges megygyek (Weichsel, Amarellen) és a hólyagmeggyek (Glas-kirschen) úgy szólván teljesen épen állták ki a tél viszontagságait.

A károk nagy részét azonban, melyeket gyümölcsfáinkban itt az alföldön szenvedtünk, leginkább

azon körülménynek kell tulajdonítanunk, hogy az alviz, az ugynevezett földárja annyira fölemelkedett, hogy pinczéink vízzel megteltek; két három öles kutainkból kézzel merithettük a vizet; sok, lapályosabb helyen a föld színe fölé emelkedett az ár s az ily helyeken talált fákat mind elpusztította.

Csanád megyében, a hol tartózkodom, a körtefák gyakran már augusztus elején beszokták végezni növézüket úgy, hogy augusztus végén, ha szemezni akar-nánk, már csak az erőteljes vadonczokra tett oltások kövér hajtásaira szemezhetnénk: idősebb fáink ágai már ilyenkor nem adják föl kérgöket. September végén sok körtefánk ez időtájra már teljesen megért leveleit is elhullatja. Innen származik azután ama szerencsétlen körülmény, hogyha az időjárás a növény-életre october és november hóban kedvező, körtefáinkban harmadszor is megindul a nedvár: kilevelez-nek, néha virágzanak is és hajtanak. Mi kell aztán az ily nedvvel teli fák megrontásához, mint, hogy a tél, a rendkívüli hideg tél hirtelen köszöntön be ?!

Az elmúlt ősze így következett a tél!

Az enyhe őszi napok, nedves lég, a mélyen át-ázott föld mind elősegítették azt, hogy a fák nedvekkel gyökeröktől hegyökig megteljenek. Nálam több körtefaj november végén újra hajtott; a mandulafák virágrügyei annyira földuzzadtak, hogy többeken a virágszirmok hegyei már láthatók voltak. Ily állapot-ban találta a tél az őszibarack fákat is. E jelensé-

gek mind megannyi tanubizonyságai voltak az egy év alatt most már harmadizben megindult növényi nedv-árnak.

A hirtelen beköszöntött kemény tél jéggé fagyasztotta a fában megindult nedveket; jegedéskor pedig, mikép sokan állítják, a növényi sejtek megrepedeznek: ennek tulajdonítható talán, hogy nálam a mandula, birs és őszi barackfák földig lefagytak, a körtefák pedig kisebb-nagyobb fagyfoltokat, sérüléseket kaptak, sőt némelyek szintén földig is lefagytak.

A nedvvel telt fák hirtelen bekövetkezett fagyásának tulajdonítom azt is, hogy körte, alma és csernyefáimon az oldalágak derekából kisarkaló, egy hüvelyknyinél rövidebb, virágrügyes peczkecskék, melyek számos leveleiknél fogva szintén teli szitták magukat a fagy beköszöntése előtt nedveikkel, majd mind lefagytak vagy legalább szenvedtek s ha kivirágoztak is tavasszal, de gyümölcsöt nem kötöttek: mig a 6—12 hüvelyknyi hosszú, vékony gyümölcsveszők, — főképp a két évesek, — melyek kiindulási pontjoktól jó távolra csupaszak voltak s több-kevesebb levéllel csak hegyök felé voltak ellátva, egészen épen maradtak s nemcsak hogy kivirágoztak, de a már termőre fordult fiatal fákon ép gyümölcsöket is kötöttek.

Azon körülményből, — hogy valamennyi sérült fámon a törzs kérgének fölrepedése s a fagyokozta sebek és foltok legnagyobb mennyiségben csak a déli és kivált délnyugoti oldalon láthatók, mig egyéb világtáj felé néző oldalán majd egészen ép maradt a fa kérge, — azt következtetem, hogy a növénysejtek a fáknak emez oldalain azért lettek nagyobb kiterjedésben tönkre téve, mert a fagyás és fölengedés itt több ízben ismétlődött. Derült, szép, csendes napok is voltak az elmúlt tél folytán többször is, melyeken árnyékban 2—3 fok hideg, napos oldalon 2—3 fok meleg is volt. Ilyenkor a napsugarak a jegeczczé tömörült nedveket a kéreg alatt napközben felolvasztatták s éjjel ismét jéggé változtathatták. Minthogy a megelőző fagyás folytán föltágitott kéreg alatt a fölengedt nedv fölülről lefelé szivároghatott, s a fatörzsön a kéreg alatt odáig hatott le és tolult meg, hol a kéreg a napsugarak hatásának egy vagy más okból pl. hótakaró vagy árnyék miatt kitéve nem volt és így fagyott állapotban maradt: a természet törvényeiből könnyen kimagyarázhatónak látszik, hogy mért repedt meg ily helyeken a több éves kéreg is. Tudva van ugyanis, hogy jegedéskor a víz kitágul, előbbi térfogatában meg nem fér s oly feszítő erővel bír, hogy, ha sziklarepedésbe szorult még a sziklát is képes szétfeszíteni.

Ha fagyás után a fa borongós időben, csupán a lég melegének hatására lassankint engedhetne ki tövétől hegyéig minden irányban; aligha volna annyi okunk, — nagyobb hideg után is, — a fagy pusztítása ellen panaszkodnunk. Ez állítást látszék igazolni az elmúlt tél után egy birs anyafám, mely lakházunk éjszaknyugati oldalán teljesen ép maradt, mig a kert különböző részein levő idősebb vagy fiatalabb birsfám egész addig tisztán lefagyott, a meddig hóval eltakarva nem volt. A ház árnyéka dél és délkelet felől anynyira megoltalmazta e fát a hirtelen, — vagy részletes, — olvadás veszélyétől, hogy tavasszal szépen kihajtott, virágozott s teljesen ép gyümölcsöket hozott. A délnyugati napsugaraknak ezen az oldalon korán sem lehetett annyi erejük, hogy a megfagyott fát kiengesztelhetnék volna: csak tavaszfelé a lég melege engesztelte azt ki.

Állításom mellett szól egy másik adat is, melyet több torokrojt (Nerium oleander) fámról följegyeztem.

Lakházunk alatti pinczénk, melynek teteje a földszinnel egyirányba esik, félig megtelt vízzel a télen. A víz fölött polczokra helyeztem az edényeket, melyekben a torokrojt fákat télen tartogatni szoktam. Karácson és Ujév közt a nagy hideg a pinczében fölfakadt vizet két hüvelyknyi vastagon fagyasztotta be. Ugyanekkor természetesen a torokrojt fák is csonttá fagytak ott. E fákat, midőn a föld fagyja fölengedt s mind-mind enyhébb napok következtek, kihozattam a pinczéből, hol a jég már előbb csupán a lég melegétől föl volt engedve és? — Olyan épek torokrojt fáim, mintha üvegházban telettem volna őket. És ez eset már két télen ismétlődött nálam!

Hogy azonban a növények, — még az ugyanazon nem és fajhoz tartozók is, mint szintén élő lények, — nem mindnyájan egyenlő mértékben bírnak dacolni a tél viszontagságaival s egyik megsem érzi tán azon hideget, mely a másikat egyes részben vagy egészen is elpusztítja: az kétségbe nem vonható. Az oly növény azután, melyet a fagy egyes részeiben vagy egészen is halálosan ért, bizonyosan elpusztul vagy egészen vagy részben, ha soha napsugár megfagyott állapotában nem érinti is. Erre is van példám saját tapasztalatimból.

Ujév felé az első nagyobb hidegek után, egy csendes borult napon, 2—3 fokú hidegben ojtóveszőket szedtem némely fámról, s e veszőket egy földszinti, kerti szobába helyeztem, melynek nagy ablakai csak ócska redőnyvel voltak elzárva, hol tehát a külléggel csaknem egyenlő légmérsék uralkodott.

Ez ojtó vesszők körül tavasszal csak azon fajokat találtam épeknek, melyek fái a szabadban is épek maradtak: míg azokat, melyeket olyan fákról vettem, melyek kiengedés után a szabadban hibásoknak mutatták magukat, itt a szobában is hibásoknak találtam, noha őket itt nem érte napsugár.—

Fáink elfagyásának okait még eddig nem sikerült egész biztosan kimutatni. Erre pedig fölöttébb nagy szükségünk volna azon czélból, hogy az okok elhárításának módjait kifürkészhetnők s így az okozatot, a fák elfagyását megszüntethetnők vagy akadályozhatnók.

Ha a nagyobb fokú hideg okozza az elfagyást, mint tudós tekintélyek állítják: ez ellen csak a hideg és meleg ura, az Isten, a természet maga óvhatja meg szabadban telelő fáinkat.

Ha az elfagyást a napsugarak hirtelen olvasztó hatása okozza, mikép szintén tudós tekintélyek vélik; ez ellen már némi sikerrel magunk is védhetjük,—ha nem is valamennyi, de legalább féltettebb, egyes fáinkat. Ilyen, pl. a fák törzsének és vastagabb ágainak mésszel vagy méz, hamu, homok és fris marhatrágyából készített péppel levél hullás utáni bevonása vagy zsupszalmával eszközölt körül pólyázása.—A ki fáit szereti, e nem sok fáradságot s jóformán semmi költséget sem igénylő elővigyázatot bizonyosan megteendí érték annális-inkább, minthogy a fa derekára fent méz a koszmoh és rovarpeték elpusztítása által elhullása után pedig mint trágya különben is hasznos szolgálatot szokott tenni.

Fagyrongált fáink, különösen a szilva és cseresnyefák és általában a csontárfélék nehezen indulnak meg tavasszal; vagy, ha kihajtottak is, sárga leveleket és hajtásokat szoktak hozni s ha nem segítünk rajtuk ideje korán, lasankint elmérgásodnak, kivesznek. Nálam különösen a besztercei szilvafák váltak ki a többiek közül tavasszal sárga, összezsugorodott leveleikkel és hajtásaikkal. Ugyanily jelenséget vettem észre még egy némely cseresnyefámuál is.—E bajon segitendő valamennyi sárga levelű fámnak nem csak törzsén, de több éves ágain is a kérget fölülről lefelé késhegygyel berepesztettem. E repesztést azonban apró megszakitásokkal tettem s nem tetejétől aljáig megszakitás nélküli vonalban; mert ily egyszerre okozott nagy seb könnyen halálába is kerülhetne a gyógyítandó fának. A kergén eszközölt ily nyílásokon a megromlott, vagy fölösleges mennyiségben feltolult nedvek elpárologhattak s fám mérgésodástól teljesen meg lettek kímélve. Szilva és cseresnye fáimon e mű-

tét folytán a sárga levelek lassankint eleven, hogy ugy mondjam, haragos-zöld színt kaptak.

Ajánlom nagy hidegek után, különösen a sima kérgű csontárfáknak, de egyéb fagytól szenvedett fának is ily módon, különösen március, aprilis hónapban, eszközölt kigombolását.

Nagy tél után sok fákról azt hisszük, hogy végkép kivesznek: annyira meg vannak rongálva. Ne bántsuk fáinkat bármily kevés reménységet táplálunk is kiépülésökhöz! Akár hány lesz köztök, mely törzséről vagy vastagabb ágairól kihajt s megújítja magát. Elfagyott, száraz ágait az ily életre jött fáinknak elég időnk lesz julius és augustusban ott lefűrészelni, hol legczélszerűbbnek látjuk: de a sűrűn előtörő, buja hajtásokat nagyon czélszerű lesz mindjárt tavasz kezdetén is megritkítani rajtok. A meghagyandó hajtásokat pedig, nehogy a szél leverhesse, el ne mulasztjuk a törzshöz vagy az elszáradt ágakhoz kukoriczafosztalékkal vagy egyébféle, széles kötelékkel odaerősíteni s növekedésökhöz apródonként azon irányba kikötözni, melyet jövőre el kell foglalniok!—

Még a nyúlragott fiatal fákat sem tanácslom senkinek azon czélból lemetszeni kora tavasszal, hogy a megmaradt csontból előtörő sarjakról ujtsa meg fáját! Elég ha a rágás helyén teljesen megfosztjuk kergétől köröskörül az ilyen fácskákat. Így a felső rész elszárad s az alsó részből előtörő legerősebb hajtást, mint természetes karójához, többszörösen hozzáköthetjük a felső, elszáradt részhez. Julius és augustusban lesz legjobb ideje az új, megfásult, megért hajtás föléből az elszáradt részt eltávolítanunk; mert, ha kora tavasszal távolítanók el, az előtörő hajtásokról karó nélkül aligha nevelhetnénk szép fát: vagy legörbül ez hegyével a föld felé, nem bírván a gyenge hajtás egyenes irányban föntartani magát, vagy széles és kövér leveleivel, mint megannyi kifeszített vitortával a kisebb szélnek is útját állja s erőtlenségében igen könnyen áldozatul eshetik,

Ezeket előre bocsátva, elmondom röviden, a mit az egyes gyümölcsfajokról—különösen az almákat és körtéket, mint a gyümölcsészet kiválóbb tárgyait illetőleg—az elmúlt tél után följegyeztem. Előre megjegyzem itt, hogy tapasztalataimat csak oly fajokról közlendem, melyek valódiságáról lelkiismeretes tanulmányozás után meggyőződtem vagy, a melyek valódiságáról kezeskedik Oberdieck neve is, a kitől azokat, mint Európában ez idő szerint legfőbbhitelességű helyről, ojtó vesszőkben hozattam és kaptam. Minthogy pedig gyűjteményemben a legjelesebb gyümölcsészeti

kútfők leírásai szerint kitünőekül elismert fajok száma ezer felé jár: csak azokat említendem föl a sok közül, melyek legkényesebbeknek mutatták magukat, szóval, melyek legtöbbet szenvedtek a tél folytán. Azon fajok közül pedig, melyek teljesen épek maradtak; egyedül azokat említem föl, melyek nemcsak hogy virágzottak, de több kevesebb gyümölcsöt is kötöttek s a termést épen magtartották.

(Folytatjuk.)

Bereczki Máté.

Jelentés a kenyérsütési kísérletekről*)

A nmlgu földmivélés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. ministerium egy belga minta szerint Kunstädter pesti lakatos mesternél készült, köszénnel fűthető kályhát azon utasítással küldött le az erdélyi gazd. együlethez, hogy avval zárt helyen is, szabadban is tüzetes kísérletet tegyen és a kísérlet eredményét a ministeriummal tudassa!

A kísérletek zárt helyen ápril hó 10-én, és szabadban 12-én hajtottak végre Jankó Vincze ur kültordantcajai gépgyárában. Az első kísérlet korlátolt helyiség miatt nyilvános nem lehetett, a második sütés a szabadban nagy és díszes közönség részvéte mellett folyt le, a helybeli t. nőegylet tömeges megjelenése újabb tanubizonytságot tett azon érdekeltségről, melylyel derék gazdaszonyainka működésük terén felmerülő vivmányokat megfigyelni, tanulmányozni, bíráltni szokták!

A kenyérsütő kályha két fő részből áll, melyek egymástól könnyebb szállítás végett elválaszthatók — az alsó rész inkább hengeralakus a tüzelőhelyet foglalja magában, miglen a felső rész dobalakus a tulajdonképeni sütőkészüléket képezi.

Az egész kályha vaspléből van nem nagy gondal és pontossággal készítve; csak az alsó rész tüzelő kosara áll öntött vasból. E kosár falai 4—5 vonalnyi vastagok, a rostélyátmérője $8\frac{1}{4}$ hüvelyk, vastagsága $\frac{3}{4}$ hüvelyk, alatta a hamutartó fiók foglal helyet. A kályha súlya közel két mázsa, árát — melyről biztos tudomásunk még eddig nincs — 60 o. é. forintra lehet tenni. A kiállítást mindenesetre drágítja azon körülmény, hogy az alsó rész háromféle felülről lefelé szélesbedő terjedelemmel bír.

A felső rész néhány abroncs által van összetartva, mely illesztés résein begyújtáskor főleg zárt helyen néhány perczig sűrű füstgomoly hatol ki, ennek kapcsában azt kell feltennünk, hogy kivált zárt helyen a dob teteje és közepén alkalmazott füstöső átmérője a rostély átmérőjéhez arányitva szűknek bizonyul be. E mellett kívánatos volna a dob felső bnrkolatján egy tetszés szerint elzárható szelelő lyukat létesíteni.

A kályha dobja állandó és kulccsal elzárható ajtóval bír. Pár hüvelyknyire beljebb ismét egy dobot találunk szinte kulcsos ajtóval ellátva, mely forgatható. E belső dobban két vasbádóg korongot látunk, a felső azon medenczék felvételére szolgál, melyekben a kenyértészta elhelyezendő, e korong a dobtól függetlenül is forgatható, az alsó át van lyuggatva s a tulgyorsan fejlődő hőség szabályozására szolgál. A kenyér kisütésére alkalmazott medenczék szinte vaspléből készítvék és nagyon laposak.

Ha a kályhával zárt helyen akarunk kísérletet tenni, szabályszerű kémény alá kell azt állítanunk és ezzel bádóg csövekkel összekötünk. E csövek beszerzéséről külön kell gondoskodnunk és ha szabadban kísértjük meg a műtételt $1\frac{1}{2}$ —2 ölnyi csövet kell a kályha füstcsövére illesztenünk.

A Pestről érkezett utasítás szerint köszénnel kellett a kísérleteket eszközölni s egyedül a helybeli légszesztársulat előzékenységének köszönhetjük, hogy a szükséges mennyiségnek birtokába juthattunk, még eddig városunkban köszén nem lévén kapható. A felhasznált anyag legjobb minőségű sziléziai szén.

Mint említők ápril hó 10-én történt az első kísérlet zárt helyen, azaz Jankó Vincze ur műhelyében. $12\frac{1}{4}$ font közönségesebb buzaliszt $17\frac{3}{4}$ font kenyértésztát szolgáltatott, mely öt kenyérre szakasztva a zsirral bekenet medenczékbe helyeztetett. Ezen zsirral való bekenés, mely okvetlenül szükséges, mert különben a kenyér a medenczébe belesül — a jó kenyér izének mindenesetre hátrányul szolgál.

A begyújtás ideje 4 óra 35 percz, az eljárás egyszerű. A tüzelő kosárban apró fával tüzet rakunk és ha ennek parázsa elég erős a köszén meggyújtására, ezt apró darabokban de nem poralakban reá rakjuk és folyton erős tűzben tartjuk.

A mi a kenyér bevetésének idejét illeti, az utasítás csak azt mondja, hogy akkor teljesítendő, midőn a hőmérsék a belső dobban „kellő fokra“ hágott, a kedvező időpontot tehát csak számos kísérlet után lehetne szabatosan meghatározni. A műhely hőmérséklete begyújtáskor 12° R. volt. A tüzet folytonosan szítva 5 óra 20 perczkor — tehát $\frac{3}{4}$ óra mulva — a medenczékben levő kenyértésztát a felső korongra helyeztük egyenként úgy, hogy a korongot mindig odább forgattuk, azután a belső dob ajtaját elzártuk és e nyílást a külső dob ajtajától elfordítottuk.

A belső dobot eleinte ritkábban, később sűrűbben forgattuk, nehogy a kenyér egyenlőtlenül süljön, mert a fűtő ajtóval szemközt eső korongrészek, a tűz természetes huzatjánál fogva a legnagyobb hevítésnek vannak kitéve. Feltűnő s talán a tulgyorsan fejlődő hőségnek tulajdonítható, hogy a betevés után azonnal a tészta felsőrése felszívatik, megrepedez és az alsó résztől különválni törekszik. A nagyon szellős és a gyakori ajtónyitogatás által még inkább és folytonosan hűtött műhelyben is nagyon észrevehető volt a hőmérsék növekedése, mely a tüzeléssel egyenlő lépést tartott. Volt ugyanis a kezdetleges hőmérsék:

*) Tárghalmaz miatt késett

- 4 óra 35 perczkor 12° R.
 4 óra 50 perczkor 13° R.
 5 óra 5 perczkor 14° R.
 5 óra 20 perczkor azaz betevéskor 15° Reaumur.

A kenyereket többször megtekintettük a lehető legnagyobb sietséggel, mert a kisülés idejére nézve nem birtunk megbízható adattal, minden nyitogatás természetesen legalább is annyi percczel hátráltatja a kisülést. A műhely hőmérséke következőleg növekedett:

- 5 óra 35 perczkor 16° R.
 5 óra 50 perczkor 17° R.

Ez időtől fogva szállt és 6 óra 5 perczkor a hőmérő 16° R. mutatott. A kenyér kivétele 6 óra 15 perczkor történt és ekkor kályhánknak egy előre látott hátrányát észleltük. Az aránylag magasra kisült kenyereket ugyanis a szűk ajtónyíláson csak erőszakosan lehet kivenni oly formán, hogy a felső korongot lenyomjuk, mi természetesen többször ismételve korántsem szolgál a szerkezet javára, mert a korong elhajlik, sőt tán el is törhetik. 6 óra 15 perczkor a hőmérsék már csak 15° R. tett. A sütési idő ez uttal 55 perczre rugott; a begyújtástól a kenyér kivételéig 1 óra 40 percz telt el; elfogyott hat font kőszén.

A forró kenyér sulya 16¼ fontot tett, mely teljes kihüléskor 15¼ fontra szállt.

A kisülés tökéletes volt, a felső héj elválltnak, repedezettnek mutatkozott, az alsó s oldalhéj szép zsemleszínű birt.

A második kísérlet April hó 12-én a gyár udvarán hajtatott végre.

A léghőmérséklet 16° R. tett, a begyújtás 4 óra 5 perczkor történt. Ezuttal finom montlisztból volt a tészta dagasztva 11¼ font liszt 14¼ font tésztát szolgáltatott. A kályha oly gyorsan melegedett, hogy már 4 óra 25 perczkor—tehát husz percz mulva—a bevetés megtörténhetett. Most is beállt azon jelenség, hogy a tészta felső része alig pár percz mulva felszivatott és repedezni kezdett. A nagy meleg miatt a belső dob forgatása gyakran eszközöltetett és pont 5 órákat a kenyér kisültnak nyilvánított. A kisülés tehát csak 35 perczet vett igénybe, az egész műtétel 55 perczet.

A meleg kenyér sulya 13¼ fontot tett, a teljesen kihülté 12¼, a kőszénből 5¼ font fogyott el.

Ha e két kísérletet eredményei szerint összehasonlítjuk, mindenekelőtt azt találjuk, hogy a kályha szabadban sokkal előnyösebben mutatá be magát mint zárt helyen: nem szabad azonban felejtenuünk, hogy zárt helyen 12° szabadban 16° R. tett a levegő hőmérséklete s talán nem következtetünk helytelenül ha azt állítjuk, hogy ezen különbözettel arányban áll az elfogyasztott tüzelő anyag, mely zárt helyen 6, szabadban 5¼, fontra rugott, vagyis fél fonttal kevesebbre.

Az első kísérletnél begyújtástól a tészta bevetéséig kerekén ¾ óra telt el, szabadban 25 percczel kevesebb, mint mindenestre a kedvezőbb léghuzamnak kell tulajdonitanunk, mely állítást a tüzelő anyagnak aránylag gyors fogyasztása erősíti.

Jelentésünk elején nyilvánított nézetünk, hogy a füstcső átmérője a rostélyhoz arányitva és zárt helyen alkalmaszva, szűknek mondható, ezen észlelet által fontos bizonyítékot nyer.

A bevetéstől a kisütésig első kísérletünknel 55 percz telt el, szabadban 35 percz tehát 20 percczel kevesebb. Vagyis összefoglalva az időközöket, a szabadban begyújtástól a kisülésig igénybe volt véve, zárt helyen 1 óra 40 percz, szabadban 55 percz alatt, vagyis fél annyi idő alatt a kenyérsütés megejtetett.

E két összehasonlító kísérlet megdönthetlennül azt bizonyítja, hogy a kályha jelen szerkezete mellett, sokkal előnyösebben használható ki a szabad ég alatt, mint zárt helyen, mert ha mindjárt a lég hő mérséklete alantibb volna is mint a jelen esetben volt, legfeljebb egyenlő mennyiségű tüzelővel jelentékeny időnyereséget biztosít.

Az eszközölt kísérletek nyomán jeleljük ki röviden a kenyérsütő kályha előnyeit és hátrányait! Midőn ezt teszszük, teljesen eltekintünk attól, hogy jelenleg Kolozsvárt és vidékén kőszén egyáltalában nem kapni, mert reméljük, hiszük, hogy rövid idő mulva egyrészt a vasuti összeköttetés, másrészt a több helyen czélbavett kutatás e nagyon is érezhető hiányon segíteni fog!

Tagadhatlan az, hogy a tüzelőanyag a lehető legkedvezőbb kihasználásra talál és kivált szabadban meglepő gyorsan megfelelő eredményt nyújt. Sőt a kályhának legnagyobb előnye kétségen kívül abban fog állni, hogy a szakadatlan sütést mesés olcsósággal eszközölhetni—e tekintetben érdemes volna külön kísérleteket tenni!

A kályha miután két elkülöníthető főrészből áll és sulya sem felette nagy, könnyen szállítható s felállítható, némi nehézséget csakis a kéményül szolgáló csövek illesztése okoz.

A kenyérsütésen kívül luxus sütemények, és pecsenyék kisütésére is alkalmasnak látszik, a sütemények és pecsenyék közt ismét leginkább azokra nézve, melyek rövid ideig nagy hőséget igényelnek.

A mi a hátrányokat illeti, első helyen azt kell megemlitenünk, hogy a felső korong oly közel van a tető burkolatjához, hogy az amugy is nagyon lapcs sütőmedenczék alig felényire tölthetők meg tésztával, mert különben a sütés közben dagadozó kenyér felső része okvetetlenül a tető burkolat belsejére odasül. De mi több, az ajtónyílásnak magassága még kisebb is, mint a korong és burkolat közti függőleges vonalé, úgy hogy—mint már említettük—fizikai lehetetlenség a megsült kenyeret erőszak nélkül kivenni! Hogy ily körülmények között a repedezett felső héjat az ajtó torkolata kivevés közben könnyen lerántja, természetes dolog. De feltéve, hogy hosszas gyakorlat után megtanítva, a bevetett tészta kellő mennyiségét eltaláljuk, eredményül oly lapos kenyeret fognánk nyerni, minőt jó magyar gazdaszony asztalára sem helyez! A közönséges takaréktűzhelyek csövében szebb és magasabb kenyereket lehet sütni, mint e belga kályhában; azért specialis viszonyainkat tekintve, jelen szerkezete mellett kenyérsütésre nem ajánljuk!

Egy más nagy hátránya kétségkívül abban áll, hogy kevés és kicsiny kenyereket süt.

Tizenkét-tizenöt font kenyér nagyobb számu, főképen kenyérral táplálkozó család 2--3 napi szükségletének felel meg, tehát minden harmadik napon ismétlődik a fáradságos, sok időt rabló kenyérsütés. Lehetne ugyan azt felhozni, hogy a kézmives vagy munkás egyszersmind fűtésre is használhatja a készüléket, de a hőség, mely fejlődik szűk, zárt helyen kiállhatatlanná válik, a hűlés pedig aránylag gyors. Ily igényeknek tehát csak akkor fog a kenyérsütő kályha megfelelni, ha czélszerű javítással a hőség szabályozása eszközölhető lesz!

A bemutatott kályha nem nagyon solidul van készítve, az ajtók nyitására szolgáló kulcs czélszerűtlen, helyette külön kilincsek kívánatosok. A belső dob felső korongjának forgatását mindig követni kész, a dob helytállását pedig semmi készülék sem biztosítja s így a kenyér bevetésénél égetési sebek majdnem elkerülhetlenek stb.

A felhozott hiányokon ha segíteni akarunk, kérdés: nem megy-e füstbe az eddigi előny is? És egyáltalában a háztartásoknak szükségük van-e külön kenyérsütőre, alkalmazhatják-e sokszor oly szűkre szabott konyhájukon? Részünkről azon nézetben vagyunk, hogy a létező takaréktűzhelyek könnyen kezelhető czélszerű kenyérsütő készülékkel való ellátása vagy megfelelő átalakítása sokkal több előnyt biztosíthat a szerényebb háztartásnak, mint egy különálló költséges kenyérsütő kályha.*)

Ministeriumunk öt évi működése.

I.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. ministerium részéről Fest Imre államtitkár ur terjedelmes jelentést tett közzé, mely az egyes szakosztályok hivatalos jelentéseim alapulva hű képét nyújtja az 1867-től 1872-ig terjedő működésnek. E nagy szakavatottsággal és szorgalommal összeállított munkának első főrésztét, mely a földmivelés és állattenyésztésről szól, amnyival is inkább helyén látjuk — csekély kihagyásokkal — egész terjedelmében közölni, miután könyvárusi uton a „jelentés“ meg nem szereshető.

* * *

A nemzeti jólét fő kútforrása hazánkban a földmivelés és állattenyésztés lévén, a földmivelési ministerium szakadatlan gondja oda volt irányozva, hogy e fontos téren okszerű haladást eszközöljön, mi czélből

I. a gazdasági szakoktatást minél szélesebb alapon szervezni és terjeszteni,

*) A vizsgáló bizottság műszaki tagjai voltak: Szentgyörgyi József volt es. k. főhadbiztos; Kónya Rudolf, helybeli pékmester; Jankó Vincze, helybeli gépgyáros; Tuba Lajos, a vegytan és iparüzlettan tanára; Vörös Sándor mechanika és gazd. gépészet tanára; — jelentés tétellel megbízva:

Gamauf Vilmos
egyleti titkár.

II. a gazdaság egyes ágainak emelését előmozdítani és
III. az e részben fennálló akadályokat elhárítani törekedett.

Lássuk működésének részleteit e három főirányban.

I. Szakoktatás.

A gazdasági szakoktatás terén első helyet foglalnak a gazdasági tanintézetek.

Midőn a magyar ministerium kormányra lépett, az országban tulajdonképen csak egy, s az is német tannyelvű oly felsőbb gazdasági tanintézet létezett — a magyar-óvári — mely akár tudományosság, akár felszerelés tekintetében a külföld kitünőbb hasonló intézeteivel vetélkedhetett, mert az 1865. évben megnyitott keszthelyi tanintézet, tökéletlen voltánál fogva, és a Debreczenben tervezett hasonló intézet — melynek csak alapja volt megvetve — alig jöhettek számba.

Ezekon kívül fennállott még Pesten egy kir. állatgyógyintézet s állatkóroda, melyben állatorvosok számára 3 tanár által két évi tanfolyam tartatott.

E tényállással szemben a földmivelési minister feladata volt a meglévő jót fenntartani és tökéletesíteni, de egyuttal gondoskodni arról, hogy az ország több pontjain is nyujtassék a gazdaközönségnek alkalom szakbeli képzettség megszerzésére.

Erélyes intézkedései folytán

a magyar-óvári intézetben, miután az az osztrák kormány vezetéséből átvétetett, és tanári kara több jeles erővel kiegészítettett, magyar párhuzamos tanfolyam létesítettett;

a keszthelyi tanintézet megfelelőleg berendeztetett;

Debreczenben 1867. évben a földmives iskola, 1868. évben pedig a felsőbb tanintézet megnyitott;

az állatgyógyintézet egy különös sebészeti és műtéti tanszakkal kiegészítettett, melynek betöltésére egy tanár és egy segéd meghivatott s a kór- és kórbonczani tanszakhoz is egy segéd neveztetett;

Kolozsmonostoron, Kolozsvár tőszomszédságában a Királyhágón túli közönség számára 1869. évben egy gazdasági tanintézet alapítottatt, 1870. évben pedig Hradeken egy tót tannyelvű földmives-iskola és Ér-Diószeghen, Bihar megyében vinczellérképezde is állítottatt fel.

Mindezen állami költségen létesített és fenntartott tanintézeteknél a tanulók serkentésére és a szegényebbek támogatására ösztöndíjak és szabad ellátással összekötött helyek alapítottak, mely czélra jelenleg az évi költség jelentékeny összege fordítottatik. Jelesül

Keszthelyen

4 ösztöndíjra a felső tanintézetnél évenként	800 ft.
4-re a földmives-iskolánál	200 ft.
20 tanuló élelmezésének pótlására	2,750 ft.

Debreczenben

4 ösztöndíjra a felső tanintézetnél évenként	800 ft.
4-re a földm.-iskolánál	200 ft.
30 tanuló élelmezésének pótlására	3.760 ft.

Kolosmonostoron

3 ösztöndíjra évenként	150 ft.
39 szabad ellátással járó helyre	5,850 ft.

Pesten a kir. állatgyógyintézetben.

4 ösztöndíjra évenként	1,200 ft.
----------------------------------	-----------

Hradeken

30 szabad ellátású helyre	5,730 ft.
-------------------------------------	-----------

Ér-Diószeghen

20 szabad ellátású helyre	2,100 ft.
-------------------------------------	-----------

Összesen 23,540 ft.

Az állami gazdasági tanintézetek felszerelésénél kiváló gondot fordított a ministerium arra, hogy azoknak taneszközei, jelesül a könyvtárak és gyűjtemények a tudomány és irodalom mai állásának megfelelőleg kiegészítsenek és szaporítsanak; hogy továbbá a tanintézetekkel összekötött mintagazdaságok teljesen felszereltesse; és a hol ez czélszerűnek mutatkozik, földtelek útján vagy állami földbirtokból kikerekítsenek.

Ez utóbbia földje ugyanis vagy az állam sajátja, vagy városok, hatóságok és egyesek által az intézet fennállásának idejére átengedett, vagy végre hasznbérbe vett birtok, mint azt a következő táblázat részletesen kimutatja:

Magyar-Óvárt állami birtok 261 h. bérelt birtok 89 h. összesen 350 h. Keszthelyen bérelt birtok 200 h. összesen 200 h. Debreczenben örök használatra átengedve 408 h. bérelt birtok 201 h. összesen 609 h. Kolosmonostoron bérelt birtok 755 h. összesen 755 h. Hradeken állami birtok 366 h. összesen 366 h. Összesen állami birtok 627 h. örökhasználatra átengedve 408 h. bérelt birtok 1,215 h. Összesen 2,280 hold.

Az állami költségen fenntartott gazdasági tanintézetek körül a közelebb lefolyt öt évben még következő intézkedések történtek:

1. A magyar-óvári tanintézetben 1869. évben gépkísérleti állomás rendeztetett be gazdasági gépek és eszközök megkísérlése és használati értékük megbirálhatása czéljából. A gazdasági gépek munkás kezek hiányában szenvedő országunk közönségénél élénk érdeklődés tárgyai s a magyar-óvári állomás mind 1870. mind 1871-ben a gépgyárosok és gazdák részéről növekedő részvétnek örvendett. A kísérletek az intézeti gazdaságban történnek, a bíráló bizottság az intézet szaktanáraiból és a helybeli gazdasági egyesület választottjaiból alakul. Az indokolt szakszerű bírálatok és jelentések a gazdasági lapokban magyar és német nyelven közzétételnek.

2. A gazdasági tanügyre jótékonyan kiható volt az összes gazdasági tanintézeti igazgatók közös értekezlete, mely a minister meghívására 1871. évben Pesten tartatott meg.

Ez értekezleten a tanintézetek több évi fennállása óta gyűjtött tapasztalások alapján a gazdasági magasabb szakfőnökségre vonatkozó számos tanügyi kérdés tisztázott, s ezek folytán az állami tanintézetek szervezetében több vezetéses reform jött létre s van előkészítésében.

3. Jó gazdasági cselédekben nagy hiány lévén, intézkedés történt, hogy a nagyobb állami gazdasági tanintézetek gazdaságaiban felfogadott cselédek kellő kiképzetésben és oktatásban részesüljenek, miáltal a környék időnkint jó gazdasági munkásokat fog nyerni.

4. Az állatgyógyintézet növendékei közt kiválóbb ifjak a lótenyésztés-intézetekben két évi gyakorlatra befogadtatnak, hogy elméleti tanulmányaikat gyakorlati tapasztalásokkal bővítvén, jeles állatorvosokká váljanak.

5. Ezen már végbevitt intézkedésekhez sorozandók még következő kezdeményezések, melyeknek folytán az állami tanintézetek szaporítása és rendszerük tökéletesbitése és kiegészítése czéloztatik:

a) Miután öt évi tapasztalás megmutatta, hogy a keszthelyi tanintézet kedvezőtlen helyzetű és csekély kiterjedésű gazdasága miatt egy felsőbb tanintézetnek szükséges tanulmányi térrel és példánygazdasággal nem rendelkezik, s ez okból hivatásának kellőleg megfelelni nem képes, a földműves iskola fenntartása mellett egy tágasb alagra fektetett kertészeti, szőlészeti, borászati és gyümölcsészeti tanintézetté fog átalakíttatni a klosterneuburgi hasonló intézet mintájára és mintegy 80 holdnyi mintaszőlővel és szőlőgazdasággal elláttatni, melynek megszerzése iránt már folynak a tárgyalások. Ez átalakítás mintegy 35,000 frtot fogna ugyan igénybe venni, de a vidék termelési viszonyaira a legkedvezőbb hatással lesz.

b) Miután kitünt, hogy a pesti kir. állatgyógyintézet a külföld hasonló intézeteihez mérve és nagy földművelő országunk méltó igényeivel szemben mostani hiányos és szűk körre szorított szervezetében feladatának megfelelni és alkalmas állatorvosokat nevelni nem képes, gondos vizsgálódások és bizottsági tárgyalások alapján elkészült egy tervezet, mely ezen intézet gyökeres reorganizációját czélozza. Egy ilyen intézetnek azonban, hogy czéljának megfelelhessen, tágabb térre lévén szüksége, számára igen jutányos áron egy 7018½ □ ölnyi kiterjedésű telek szereztetett meg a pesti városliget közelében, hol új czélszerű épület fog állíttatni; mely a kir. állatgyógyintézet számára mind oktatásügyi, mind gyógykezelési tekintetben mindazon előnyöket biztosítandja, melyekkel hasonló intézetek a külföldön bírnak. Az e részbeni tervek és költségvetések már készülnek, az intézet által jelenleg elfoglalt helyiség pedig sokkal előnyösebben más célra fog fordíttatni.

c) Tekintettel a tokaji Hegyalja hanyatlásnak induló szőlőművelésére, folyamatban van egy szőlészeti és borászati intézetnek és vinczellér-képezdének felállítása Tarczalon, mely a nehéz bánású és külön természetű tokaji borok kezelésére nézve felette hasznos vegykísérleti állomással fogna egybekötteni. A szükséges mintaszőlő (20 hold) és gazdaság (119 hold) az ottani állami birtokból fogna kihasíttatni.

d) Az 1872-diki költségvetés megszavazása következtében tárgyalások folynak egy felsőbb gazdasági tanintézetnek Kassán leendő felállítása végett, melynek számára Kassa városa mintegy 472 holdnyi legjobb minőségű földterületet és más nevezetes adományt felajánlott. Ezen intézet pótolná a megszüntetni tervezett

keszthelyi intézetet, és oly szerencsés helyen leendvén felállítva, hol gazdaság és ipar érintkeznek, bizonyára nagy sikerrel fog működni.

e) Tervben van még egy hasonló felsőbb tanintézetnek felállítása az ország déli részeiben, melynek szükségét a képviselőház már több ízben hangsúlyozta.

f) Megemlítendő még azon, a gazdasági szakoktatás terjesztésére nézve fontos és a közoktatási ministeriummal közösen megállapított tervezet is, mely szerint a még igen csekély számú alsóbb gazdasági szakiskolák némi pótlása tekintetéből a népiskolai törvény szerint 5000-nél több lakossal bíró községekben felállítandó felső népiskolák egy része ugynevezett gazdasági felső népiskolákká

változtatnák át a balaton-füredi szőlészeti felső népiskola példájára, hol a rendes tanítón kívül egy a földművelési minister által kinevezett és államilag fizetett gazdasági szaktanár fogna működni. Ezen gazdasági felső népiskolákhoz kellő gazdasági és kertkísérleti tért, esetleg kisebb gazdaságot az illető községek adnának; mire nézve már is számos község tett részben igen nagy áldozatkészséget tanúsító ajánlatokat. Az előmunkálatok egyelőre 12 ilyen iskola szervezése iránt folyamatban vannak.

(Folytatása következik.)

T Á R S A L G Ó.

Választmányi ülés május 11-én 1872.

1. Az ápril 2-iki jegyzőkönyv felolvasatván, — tudomásul szolgál.

2. Az ápril 24-iki r. k. ülés jegyzőkönyve felolvasatván — tudomásul szolgál.

3. Az ápril 27-iki közgyűlés jegyzőkönyve felolvasatván — megállítatott

4. Ministerium 4139. sz. alatt tudatja, hogy méhkasok ingyen kiosztására 400 frtot folyóvá tett, azonban ezen ügyben jelentést vár; — evvel kapcsolatban

5. Méhészeti osztály beadja jelentését — mely az adatok késő érkezése miatt szenvedett halasztást — a parasztméhészetre a Hutter-féle venyigekast, az okszerűbb méhészetre pedig a Berlepsch-féle kaptárt ajánlván. Azon kívül nagy sulyt fektet a méhészet helyes oktatására s egy népszerű méhészkönyv szerkesztését óhajtja — miután a kasok készíttetése jelenleg vessző hiányában ösz előtt ugy sem eszközölhető, választmány az osztály jelentését azon megjegyzéssel fogja a m. kormányhoz felterjeszteni, miszerint a kegyesen folyósított összeg fele részben kasok kiosztására, fele részben egy népszerű méhészkönyv pályázat utjání díjazására engedélyeztessék.

6. Ministerium i. 3116 sz. alatt megküldi a görzi selymészeti kísérleti állomás ez idei programját — tudomásul szolgál.

7. Telekkönyvi igazgatóság megküldi Aranyosszék összes községeiben, Bereck városa és Sóósmező községe, valamint Alsó-Zsuk és Katona községek telekkönyvi jegyzőkönyveit — tudomásul szolgál.

8. Ministerium i. 4205 sz. a. megküldi a roveretói selymészeti kiállítás szabályzatát — tudomásul szolgál.

9. Ministerium i. 3281 sz. a. a földtani társulat kiadványainak árát tudatja — mint az „Erdélyi Gazdá“-ban közlött, tudomásul szolgál.

10. Ministerium 3749 sz. a. a phyloxera vastatrix leírását azon felhívással közli, miszerint annak fellépése esetére egy pár példány hozzá beküldessék — a felhívás mint az „Erdélyi Gazdá“-ban közlött, tudomásul szolgál.

11. Erdélyi keresk. és hitelbank idei közgyűlési jegyzőkönyvét küldi — köszönettel a könyvtárba helyeztetik.

12. Korizmic László „Levelek a szőlőből“ cz. munkáját küldi — köszönettel a könyvtárba helyeztetik.

13. Ministerium termények állására vonatkozó 20 drb. rovatlapot küld kiosztás, betöltés és mielőbbi beküldés végett — időközben titkár által elintéztetett.

14. Ministerium i. 204 sz. alatt a kenyérsütő medenczék helyett lemezek alkalmazását ajánlja — az értesítés a kísérletek befejezte után érkezvén, tudomásul szolgál.

15. A kertész százaléki ügyének megvizsgálására 52-ik j. k. sz. alatt kiküldött bizottság jelenti, hogy Dugaszi Béla az 1869-öszi, valamint az 1870 tavaszi s őszi eladások után járó 168 frt 49 krnyi százalék és 40 frt 06 krnyi pakkolási díjból, összesen 208 frt 55 krból csak 40 frtot kapott ki, e szerint telát 168 frt 55 krnyi követelése marad fenn — választmány ezen 168 frt 55 kr. kifizetésére pénztárnokot utasítja.

16. Ministerium i. 413 eln. sz. a. megküldi öt évi működéséről szóló jelentését — köszönettel a könyvtárba helyeztetik.

17. Egyleti pénztárnok ur jelenti, hogy Sz. L. alapító tag 50 frt névértékű urbéri papirt küldött be 8 év óta felhalmozódott kamathátralékának törlesztésére. A papir és szelvények értéke 40 frt 61 kr, az egylet követelése 48 frtot tévén, pénztárnok utasítást kér, a 7 frt 39 krnyi különbözet iránt — választmány a beküldött papirt felszámított értéke szerint bevéve, a 7 frt 39 krnyi különbözet beküldésére Sz. L. tagtársat felszólítani fogja.

18. Ministerium i. 2902 sz. a. tudatja, hogy háromféle burgonya fajtát küld egyletünknek — az időközben megérkezett burgonyafajták az egyleti kertben lettek elültetve.

19. Ministerium i. 5139 sz. a. egy amerikai kukoricza fosztó gép angol leírását küldi meg azon hozzáadással, hogy említett gép behozatala végett lépéseket tett — örvendetes tudomásul szolgál.

20. Szebeni gazd. főkegyelet megköszöni a küldött fűzfákat — tudomásul szolgál.

21. Mihályi Béla ur 1870-ben rendelt szőlővesszőkért beküldött 15 ftot visszakéri, miután vesszőket nem kapott, — a megrendelés későn érkezvén, nem teljesíthetett és miután a t. megrendelő az idén kínált vesszőt igénybe nem vette, pénztárnok utasítatik a 15 ftnak a köztelek rovására eszközözendő visszatérítésére.

22. A m. földhitel részvény társulat földbirtokosi hitelegylet alapítását tudatja s egyletünk tagjait belépésre szólítja fel — az „Erdélyi gazdában“ közzéteendő.

Melléklet az „Erdélyi Gazda“ 11-ik számához, 1872.

23. A r. kath. lyceum nyomdája a vándorgyűlési jegyzőkönyveknek 800 példányban való kimutatásáról szóló 245 ftnyi számláját beadja— ezen 245 ftnyi összeg kifizetésére pénztárnok utasítatik.

24. Ugyanaz vegyes nyomtatványokra szóló 65 ftnyi számláját beadja— ezen 65 ftnyi összeg kifizetésére pénztárnok utasítatik.

25. Ministerium i.2283 sz. a. válaszol az egylet i. 27 j. k. sz. a. tett felterjesztésére s méltányolván az egylet buzgóságát, csakis a rendelkezésére álló alapok korlátolt volta miatt kénytelen a kért 4800 ftnyi összeget lejobb szállítani. A vándorgyűlési költségekre kért 800 ft, azonkívül 5 arany, 10 ezüst és 15 bronz érem, a borászati körútra 200 ft, cselédjutalmazásra 100 ft folyósított, a vándortanári intézmény megkísértésére ez idén 800 ft leendő felterjesztendő tervezet nyomán folyósítva— választmány a nmlgu ministerium ezen kegyes átiratát hálás örömmel fogadja s érzelmeit külön hála feliratban tolmácsolni fogja. A vándortanári intézményt a szőlészet terén óhajta első sorban megkísérteni, s e czélból Fekete Pál urat felfogja kérni. A leendő vándortanár működésére nézve általánosan körvonalozott tervet tartozik beadni, s azt itt helyt megjelenvén a szőlészeti szakosztály közbenjárásával megállapítani s foganatba venni. A ministerium által a vándorgyűlés, borászati körút és cselédjutalmazásra folyósított összegek megfelelő felhasználásáról annak idején választmány behatóan fog tanácskozni.

26. A közgyűlés 70 j. k. sz. 2. pontja alatt hozott határozat szerint a gépszerző szak 1000 forintnyi tőkéje az alaptőkébe beolvasztandó levén— ezen tőke felmondása mielőbb eszközöltetni fog.

27. A közgyűlés 70 j. k. sz. 3. pontja alatt hozott határozata szerint a színházi tőke s kamattartozás törlesztendő levén—egyleti pénztárnok ezennel utasítatik, hogy az 500 ft tőkét és 150 ft kamatot, összesen 650 ftnyi tartozást a színházi választmány nál befizesse.

28. A közgyűlés 70 j. k. sz. 4. pontja alatt hozott határozata szerint a hanyagul fizető adósoknál elhelyezett tőkék felmondására nézve szükséges intézkedésekkel— az i. 36 j. k. sz. a. ki-nevezett és 64 j. k. sz. a. bővített bizottság bizatik meg.

29. A közgyűlés 74. j. k. sz. a. hozott határozata folytán az idei vándorgyűlés küküllőmegyei testvéregyletünk szives meghívása folytán Dicső Szent-Mártonban lévén megtartandó— választmány e határozatot a. t. testvéregylettel azon kérés kapcsában fogja tudatni, miszerint a vándorgyűlés és tárlat programját és költségvetését annál is inkább mielőbb elküldje, hogy egyletünk részéről is a kívánatos anyagi szellemi támogatást megállapítani lehessen. Egyszersmind a közgyűlés által szövegezett vándorgyűlési alapszabálytervezet is megfog küldetni.

30. A közgyűlés 75. j. k. sz. alatt hozott határozata szerint régibb alapítványok befizetésénél urbéri papirok teljes névértékben elfogadhatók lévén— ezen kedvezmény az illető alapító tagok tudomására fog hozatni, a szükséges kézirat szövegezésével a 36. j. k. sz. a. kiküldött bizottság bizatván meg.

31. Közgyűlés 80. j. k. sz. alatt Dugaszi Béla fizetés-felelőst kérvényező folyamodványát választmányhoz visszaszármaztatván— választmány a kérvény jogosultságát elismervén, f. évi

Január hó 1-étől „drágasági pótlék“ czime alatt egyleti kertész fizetésének 25%át, összesen 100 ftot, negyedévenként utólagosan felveendő részletekben utalványozza, elvárván viszont kertészétől, hogy ezen kedvezményt fokozott igyekezete által meghálálni fogja.

32. A kenyérsütési kísérletek april hó 10-én és 12-én véghez menvén— a ministeriumnál jelentés teendő.

33. Tordai birtokos Velits György ur részvényes tagul jelentetvén be— örvendetes tudomásul szolgál.

34. Jelen jegyzőkönyv hitelesítésére— Dávid Antal és Világi Pál tagtársak kéretnek fel.

A magyar farm-társulat ügyében.

Több lapban történt felszólításra, nem különben ez ügyet illetőleg sok oldalról érkezett, s magánylevelezés által, sokaságánál fogva el nem intézhető kérdezősködésekre, a létesítő bizottság alólírott tagjai a következőket tartják kötelességöknek az érdekeltek tudomására juttatni:

Elismerjük ugyan, hogy— a korteskedés szaka nem egészen alkalmas arra, hogy a magyar farm-társulat ügye iránt a kellő érdeklődés keltessék,— de mégis azon hitben vagyunk, hogy gazdaközönségünk higgadtsága, a párt küzdelmek heve közt sem tévesztendi szem előtt azt, hogy a jelen kérdés, az egyetemes anyagi jólétet érintő, s mezei gazdaságunk felvirágoztatását czélzó voltánál fogva, nem képezhet s nem szabad képeznie pártkérdést, — s mint ilyen iránt épen most a gyakori találkozások közepette, ha érdeklődik gazdaközönségünk, — találand annyi időt is, a mely alatt magát az abbani részvevésre, vagy nem vevésre elhatározhatja. Különben, hogy a mielőbbi elhatározásra nagyon is megérkezett az idő, — igazolja a pénzüzetek és pénzüzerek kezében a legujabb időben bérbe ment, s albérletekre kiadó uradalmak története.

Miért is az aláírási ivenkűl szolgálta felhívásokat, mindazok által, kiknél jegyzések történtek, legalább jun. 15-re a jelölt helyre beküldetni már csak az oknál fogva is kérjük, mert ezek beérkezése—vagyis azon meggyőződés nélkül, hogy a hazában valóban elegen vagyunk, kik a nemzetgazdaságilag is oly nagy horderejű társulatot ön erők-ből létesíteni akarjuk — lehetetlen az alakító közgyűlés megtarthatására szükséges, s hosszabb időt igénylő előintézkedések s munkálatok megtétele; — a mennyiben azonban az ön s egély humanus elvével egyáltalán nem férne meg az, hogy az azt igénybe venni óhajtó, s jogosult a társulattól végleges megalkulása előtt kizárassék.

Ezennel fölhivunk mindenkit, ki az ügy körül apostolkodni óhajt, forduljon egy levelezési lappal Kodolányi Antalhoz — aláírási ivenkűl végett, gyűjtsön továbbra is pártolókat, az aláírási ivenkűl pedig küldjék majd a kitűzendő, s hírlapok utján is közlendő közgyűlés ideje előtt 14 nappal ugyan csak Kodolányi Antalnak czimezve Kolozsvárra.

Hogy pedig a társulat összesen hány; — egyenkint mily összeg erejű; minő részletekben s hol fizetendő törzsrészleteken; — szóval mely föltételek alatt eszközöndi szervezkedését; — s miként rendezendi működését, végérvényesen: mindezt megalapítani a közgyűlés souverain jogához tartozik; — a melyen nézeteinek ér-

vényt szerezhetni minden érdekelt jogosultsággal bírand.

A létesítő bizottság feladata előkészítő, s a közgyűlés összejöttével megszűnik.

Az alakító közgyűlés határnapja augusztus 15-én innen semmi esetre sem fog kitűzteni, — s ha augusztus 15-kétől szeptember 8-ig terjedő, s a gazdákra nézve talán egyedül alkalmas nyári időben előre nem látható okok miatt meg nem tartathatnék; — csak november hó második felétől eső valamely napra és minden esetre Pestre fog — legalább 30 nappal a megtartás előtt — kitűzteni.

Kolozsvár 1871. május 28-án.

Az alakító bizottság nevében: Barabás János, Kodolányi Antal, Potoczky Dezső, Ullrich Vilmos.

Levelezés.

M. N.-Csán május végén 1872

A milyen túlságos, mondható elviselhetlen hideg volt telünk, ép oly rekkenő hőség, kétségbeejtő szárazság környez bennünket. *)

A tél 24—26 fokos fagy a őszieknek felét tökéletesen kipusztította, a megmaradtak másik felében gyértségüknel fogva bő tér nyílik a különféle gyomok óriási fejlődésének.

A mezősegi gabonák jelenlegi állását tekintve, melyekben a tél pusztító ereje dühöngött, melyek a gyomok ezrei által beárnyékolatnak és a nyomasztó hőséggel párosult szárazság miatt fonyadásnak indultak, mondhatom, hogy a lehető legrosszabb termés reménylhető.

Az őszieknek a netán bekövetkező eső már nem segít, azok szárra indultak s nyomoruságot jelző kalászuk megfelel a természet mostoha bánásmodjának.

Tav. húza, zab, árpa szépen kikelték, de jelenleg szárazságnak indulnak.

A tengerivetések is kevés reményt nyújtanak, ki idejében nyirokba vetette, az kikelt, a kelő félben levő szálakat a tücskök ezrei pusztítják, a késői vetés pedig még alig cirázik. Minda mellett ha az eső nem késik sokáig, mégtengeri termés reménylhető.

Az alantabb fekvésű réteken a fű állása kielégíthető, ellenben a hegyi kaszálók, úgy nevezett szénafüvek nagy részben csekély, a élnek fekvők pedig semmi kaszálásra méltót nem nyújtanak.

A gyümölcsösben a tél elég kárt okozott, őszibarackok egészen, kajszin nagy részben kifagyott, szilva, cseresznye, körte, alma sokat, de a két utóbbinak külföldi, leginkább téli fajtái legtöbbet szenvedtek, a hazai fajok, de legjobban a nyáriak daczoltak a hideggel. A megye kevésbé, a diónak csak egyes ágai fagytak el — általában igen kevés, sőt mondható ez évben téli gyümölcsünk nem lesz, csak némely nyári fajok adnak költsőt.

A tavaszi korai erdőültetések igen szépek, de a mi Április 10-ikén túl került a földre, elszáradt.

A sertésenyésztésre már két év óta, mióta a tengeri és gabona megdrágult, mostoha idők járnak, tengeri termés alig volt,

*) Ámbár t. levelézünk tudósítása elkésve érkezett mult számkra nézve, mégis elég érdekesnek tartjuk most is a közlésre.

Szerk.

tehát vett-gabonával nem lehetett sertést haszonnal tenyészteni, annál inkább, mert makk sem termett s így sok tenyésztő részint eladta, kevesbitette, részint számot vetve gabona készletével, koczait felsem bugattatta vagy az élelmi adagot a minimumra redukálta. Viszonyaihoz mérve lehet, kiki helyesen cselekedett, az utóbbi eljárásra azonban van egy kis megjegyzésem.

Csak jól táplált állat hozhat erőteljes magzatot világra s ismét csak jó erőben lévő anyaállat nyújthat magzatainak elegendő és egészséges tejet.

A melyik malacz 3-4 hetes koráig elegendő egészséges tejet nem szopott, annak bőre megpiszkosodik, utóbb megfeketedve megkoszosodik, szőre megsárgul, lekopik, meg kérgesedik s úgy néz ki, mintha fekete pánczélt viselne, 15—20% elpusztúl, a megmaradtak pedig a legjobb ápolás és gondviselés daczára csak 8—10 hónapos korukban kezdenek javulni. Ily sajnós állapotra a malacz csak akkor kerül, mikor kicsi korában éheznek és mikor nem láttatik el elég gyakran tiszta alomszalmával.

Nálunk s a körüllevő mezősegi falvakban a juhok egészségesek, holott az Aranyos és Maros mentében nem csak a juhok, hanem még a szarvasmarhák is mételjesek, előbbiektömeges elhullása a gazdáknak sok kárt okozott.

A légsulymérő száll, kezd fujni a déli szél, báránnyelű mutatkozni, talán lesz eső, bár ne csalatkozni, pedig meglehet, hogy jelen reménységem olyan, mint a vízbehálónak kapkodása, szegény azt hiszi, hogy gerenda után nyújtja kezét, pedig szalma szálát markol.

Ébner Sándor.

Egyveleg.

* Gazdasági egyleteink száma ismét egygyel szaporodott Tordamegye és Város, valamint Aranyosszék közös erővel fenntartandó egylet alapítását határozván el, május 16-án a megerősített alapszabályok leérkezése után „Tordaa-ranyosi gazdasági egylet” czége alatt meg is alakult és a cselekvés terére lépett! Örvendünk, hogy a haladás ezen újabb mozzanatát jelezhetjük és bizton hisszük, hogy a derék egylet országosan tisztelt Nagy Ferenczünk elnöksége, Nagy Dénes avatott titkársága s a megye város és szék gazdai értelmiségéből választott bizottsági tagok buzgó közreműködése mellett életrevalóságának mielőbb és minél fényesebb tanubizonyságát fogja adni.

* A „Victoria” biztosító társaság az 1871-dik üzleti év eredménye után százalékot fizet részvényeseinek.

* Gazdasági kiállítást rendez az erdélyi szász gazd. egyet. f. év augusztus elején Medgyesen. A kiállítás két fő részre oszlik u. m: A) Állattárlat I. hazai, II. nemesített szarvasmarha, III. bival, IV. sertés, V. juh, VI. baromfi. B) A gazdaság, erdészlet és a rokoniparok termékei: I. az állattenyésztés köréből, II. a földmivelés, kertészet, gyümölcsészet, szőlészet és a rokon iparok köréből, III. az erdészlet és erdészeti ipar köréből, IV. gazdasági gépek eszközök és szerelvények köréből, V. a gazdasági ismeretterjesztés köréből. A program szerkezete ellen legkisebb kifogásunk sem lehet, de eljöttnek látjuk az időt opponálni az oly csekély mérvű díjazásnak, mint minő az egyes osztályoknál részletezve van. Tudjuk ugyan, hogy saját gazdasági egyletünk is legközelebb még így járt el, de tudjuk azt is, hogy jövőre inkább

kisebb terjedelmű, de megfelelően díjazott tárlatokat szándékszik, rendezni.

* „Pomologische Blätter“ cím alatt a kertészet szőlőszet, komlótermelés és pinczekezelés köréből havi közlöny indult meg Prágában Horaček, a trojai (Prága melletti) pomológiai intézet tanárának szerkesztése mellett. E lapok cseh és német nyelven külön-külön adatnak ki és a mennyire az eddig megjelent öt számból megítélhető, kiválóan gyakorlati irányt képviselnek, mely okszerű elméletre van fektetve. Előfizetési ár egy évre 3 frt, félévre 1 frt 60 kr. o. é. a havi számok terjedelme egy nyomtatott iv.

* Utánzásra méltó példa. Nebraska amerikai állam gazdasági egylet újévkor azon határozatot hozta, hogy f. évi April 10-ike az egész államban faültetésre lesz fordítandó. Egyszersmind 300 forintnyi jutalom lön kitűzve azon járás számára, mely e napon legtöbb csemetét ültet; — az eredményt annak idején közölni fogjuk.

* Szőlészeti vándortanárunk működésére nézve lapjaink a következő tudósításokat hozzák:

Fekete Pál, szőlészeti vándortanár, május 29-én Marosvásárhelyre érkezett. 30-án délután tartá első előadását a „Trébely“ nevű szőlőhegyben, hol 25—30 hallgató kísérte végig előadását. Elméleti és gyakorlati téren szakavatottságot mutatott fel előadó tanár, s jól esett hallanunk, a szőlészet terén kifejtett eszmecserét, mely közte s a szőlősgazdák közt sok kérdés megoldását idézte elő a szőlőmivelés kezelésében. Junius 1-jén Hinc Dániel úr kerti szőlőjében tartá Fekete ur előadását, vásár és eső miatt kevés hallgató előtt. A szakba vágó kérdések itt is sok véleménycserére adtak alkalmat; s csak köszönetet kell mondanunk a földmivelési magas ministerium s az erdélyi gazdasági egylet ezen bölcs intézkedésének, hogy a szőlészet mezején ily élénk s eredménydús mozgalmat kívánt előidézni. — Fekete Pál, szőlészeti vándortanár, junius 2-án Szabédon, junius 4-én Szt-Gerlicze községeiben tartá elméleti és gyakorlati előadását, melyen a földmivelő nép nagy számmal jelent meg s egész érdekeltséggel hallgatta szakavatott ismertetését. A ministerium ez intézkedését áldva, azon szíves ohajtással bocsáták el a jelen szakismerő tanárt, hogy mielőbb térjen megint körükbe, hirdetni a szőlészet nagyfontosságú igéit!

„Szent-gerlicze, junius 4. Ma vala körünkben Fekete Pál ur — a már országszerte ismeretes — vándor-vinczellér, kit a magas kormány a gazdasági egyesülettel egyetértve a végre utaztat az országban, hogy a nevezetesebb bortermő vidékeken a népet gyakorlatilag utasítsa az iránt, miként kell szőlőjét okszerűen mivelní. Alig érkezett meg, esperest Farkas György, kihez utasítva volt, egybehívattá házához a község vagyonos és értelmes boros gazdáit, kik között voltak: Gál Zsigmond, Boros Elek, Csapor János, Cseh József, Sárosi Lajos és többen. Fekete ur azonnal megkezdte oktató előadását, apróra megmagyarázva a szőlővel való okszerű bánást, a fajok előnyét, a különböző mivelési módokat, egyiknek és másiknak előnyét, s hazánkban és viszonyaink között alkalmazható voltát; elbeszélte, mily nagy befolyása van a bortermelésnek a nép vagyonosodására nézve, minő előítéletek léteznek az e téren való javító újítások ellen sat. Az elméleti előadás után a résztvevő birtokosokkal kiment a hely színeré, a közelebbi szőlőhegybe, s ott az előadott mivlésmódokat gyakorlatilag is megmutatta, a hozzá inté-

zett kérdésekre megnyugtatólag felelt, ő maga is kérdéseket tett, az adott feleleteket és szakmájába vágó több statisztikai adatot feljegyzett.

A megnevezett birtokosok a szent-gerliczeiek értelmiségét képviselték, mind oly férfiak, kik gazdaságuk minden ágába már évtizedek óta sikeres reformokat hoztak be, practicus gazdák, kik olvasnak is egyszersmind, s a hazában szétjártván, szakmájukban hasznos tapasztalásokat szereztek; örömmel jegyzem meg, hogy e birtokosok tudásvágya Fekete ur magyarázatai által teljesen ki volt elégítve, azokat elméletileg helyeselték, gyakorlatban kivihetőknék, sőt kiviendőknek nyilatkoztatták. Szeretik — ugymondának — hogy nem teoretizál hosszason, hanem egy-két szó után a praxisra száll, s valóságos használható új dolgokat beszél el röviden és nagy tekintet nélkül. A kirándulás bevégeztével F. ur azon ajánlatot tette, hogy az ő közbenjárására a magas kormány oly gazdáknak, hol jó fajú szőlőből kívánnak új szőlőt plántálni, szaporítani vagy javítani, a jövő őszön és tavaszon csekély árban kész gondoskodni, sőt a szegényebbeknek ingyen is fog adni, valamint azt is ajánlotta, hogy az okszerű szőlőmivélést megtanulni vágyó ifjakat kész ingyen oktatni, s a szegényeknek élelemlről és szállásról is gondoskodást fog eszközölni.

Fekete ur megjelenése, s a falunak értelmiségével egy az egész közönségre nézve fontos gazdasági ágban folytatott beszélgetése tanúságos és általában jó hatást tett a népre. Óhajtjuk, hogy az elhintett mag hasznos gyümölcsöt teremjen. A bortermelés Szent-Gerliczének általános, állandó és biztos pénzforrása. A ki e jövedelemforrás gyarapítására munkálkodik, a közönség javát eszközöli. Minden ide célzó törekvés hálára érdemcs. S mi valóban nem titkolhatjuk el a gazdasági egyesület és kormány iránti elismerésünket azon figyelemért, hogy a népnek épen e sarkalatos jövedelmi forrása bővítését tűzte céljául a derék szakférfi utaztatásával. Nem kételkedünk benne, hogy a mint a birtokosok élénk tanulni vágyást mutattak, s készek szőlőtermelésökben hasznos javításokra; úgy Fekete ur is a tett ígéretet valószínű fogja, s így közönségünkben megfordultát a szőlőtermelés terén előidézendő sikerek által teendő emlékeztetésé.

* Az aratás idejére, mint minden évben úgy az idén is megengedte a közös hadügyministerium, hogy a gyalogságból és vadászcsapatokból önkényt jelentkező katonák mezei munkákra használtassanak. A bejelentés és a szükséges szám megállapítása után a munkások 3 heti szababságot fognak kapni. Az ilyen munkások kirendelése iránti megkeresések az illető csapatparancsnok-sághoz intézendők.

* (Beküldetett.) Folyó évi april 25-iki kelettel az „Erdélyi kölc. jég és tűz kármentő társulat ügyében több tagnak aláírásával közzé tett gyűlési felhívás f. hó 8-ára, 209 társulati tagnak kissébb részben személyesen nagyobbára pedig felhatalmazás általi megjelenését eredményezte. — Bárha ily számú képvisellel közelebbi időkben a társulati gyűlések egyike sem dicsekedhetett, mindazonáltal a felhívásban megjelölt cél elérítése feletti tanácskozmány egyelőre magány értekezlet határain belül mozgott, mert tudomásra esvén, hogy az előlérintett napon ugyan e tárgyban kir. biztos ur ő nméltóságához intézett, s általa a nmtgú ministeriumhoz felterjesztett beadványra válasz érkezett, a további eljárás iránt abból is nyerendő tájékozás végett e társulati közgyűlési tanácskozmánynak (a Lyceum tanácsstermébea I. em.) folytatása jövő julius hó 3-án (szerdán) délutáni 4 órára napoltatott el.

Kulisscky János.

Időjárás.

A nagy hőségre, mely május hó 25-éig folyvást növekedett, a hó utolsó 6 napjában 4 esős nap állott be. A hűvös éjszaknyugoti szelek folytán, melyek az atlanti tenger és az eurpai szárazföld hőmérséki különbség által idéztettek elő a légkör hőmérséke: 12 C. fokra hült. 25-én estvére kelve $\frac{1}{4}$ órákor zivatar délnyugotról érkezett, mely éjszakkeletnek dörgéssel s meglehetősen esővel láthatárunk felett tovább vonult. 26-án borongó napon csak este 9 óra után éjszaknyugoti széllel kevés eső esett. 27-én borult. 28-án reggel derült, délben éjszaknyugoti széllel beborult, délután kevés eső esett, a napi közép meleg: 15.5 C. foknyi vala. 29-én éjszakai széllel borult a napi közép meleg csak: 13.1 C. fokot tett. 30-án délnyugoti széllel borult. 31-én reggel és délben csendes eső esett, melynek magassága 6 p. von. ért el, a napi középmeleg: 13.7 C. fokot tett.

A légsúlymérő állása 26—31 csökkent: 728.23—723.15 p. mm.

A hó lefolytában volt derült nap: 3, borongó: 24 borult 4. A légköri csapadék: 10.75 p. v. magasságot tett.

Junius hó első hetében majd nem naponkénti sűrű esőzések áztatták a földet, különösen a 4. és 5. közti éjjeli légköri csapadék: 14 pár. von. magasságot tett. Egész héten át egyszer kivéve délkeleti szél lengett. 1-én délnyugoti széllel borult, esős idő, délután 4 órákor zivatar dörgéssel érkezett, a hőmérő reggel és este: 14, délután 16 C. fokot jelzett. 2-án borult, esős idő, 3-án reggel köd képződött, mely lassanként felszálván borongós idő lett, délután 5 órákor délkeletről dörgés érkezett, a napi közép meleg: 17 C. fokot tett. 4-én reggel borongó $\frac{3}{4}$ órákor zivatar dörgéssel és esővel jött, délben szinte borongó, este borult, esős idő, mely egész éjjel tartott. 5-én borult, a légkör az éjjeli esőzés által érezhetőleg meghült, a napi közép meleg alig: 16 C. foknyi vala, 6-án borult, este felé keves esővel. 7-én reggel délkeleti széllel borult, aztán borongó, 8-án reggel éjszaknyugotra fordulván a szél, borongó időt okozott, este déli széllel ismét beborult, $\frac{1}{2}$ órákor rövid ideig tartó sűrű eső esett.

A légsúlymérő állása 1—5-ig 722.58—727.19 p. mm. között ingadozott. 6-án emelkedett: 728.90 mm. ezen állásban 7-én is megmaradt, 8-án 1 mm—el emelkedett, 9-én reggel: 0.60 mm-el csökkent.

Piaczi árak.

Kolozsvárt. 1872-év Junius 13-iki országos vásár piaczi árjegyzéke, nagy vékával. Tiszta buza 3 fr 20 kr, elegybuza 2 fr 60 kr, rozs 2 fr 30 kr, árpa 1 fr 40, zab 90 kr, törökbuza 2 fr 50, pityóka 1 fr 35, tehénhus fontja 25 kr, sertés hus 28 kr, borjúhús fontja 22, szalonna 48 kr, hájzsír kupája 1 fr, háj fontja 45 kr, füstös szalonna fontja 52 kr, pipe párja 1 fr 60 kr, récze párja 1 fr 20 kr, csirke 60 kr, tojás 5-drb 10 kr, egy hosszú ol kemény fa 24 fr, rövid 12 fr, piaczi szekér fa 6 ft, deszka párja, 1 fr, zsendely ezere, 5 fr, sasfa darabja 1 fr 20 kr, fenyő szarufa párja 3 fr.

TARTALOM: Jegyzetek az 187 $\frac{1}{2}$ -ik tétről. — Jelentés a kenyérsütési kísérletekről. — Ministeriumunk öt évi működése. — **Társalgó:** — Választmányi ülés Majus 11-én. — Magyar farm társulat ügyében. — Levelezés. — Egyveleg. — Időjárás. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

(9) (2—3)

KERESTETIK

egy 3—500 holdnyi birtok Szent Mihály vagy Szent György napkor haszonbérbe átveendő. Szives ajánlatokra bővebb felvilágosítással szolgál

a szerkesztőség.

(1)

VICTORIA

(4—*)

biztosító társaság Kolozsvártt.

JELENTÉS és FELHIVÁS.

Van szerencsénk a t. gazda-közönség tudomására hozni, hogy folyó évi jég díj-szabályzatunkat kibocsátók s az ez idei **jég-üzletet** megnyitottuk.

Felhívjuk ehhez képest a t. közönséget folyó évi jég-biztosításait társaságunknál tenni meg.

A Victoria előnyei: mint

olcsódíjak; kárcsetén azonnali intézkedés és fizetés; a kárbecslési költségeknek egészen a társaság által hordozása;

a biztosításoknak váltóra megtétele; az egyedül a Victoria által gyakorolt társas és községi biztosítás; a jég-üzletnek a tüzzel annyiban összekapcsolása, a mennyiben együttesen feladott új tűz-biztosítások díj leengedésben részesülnek sat.; — az erdélyi közönség előtt országsszerre ismeretesekek, s bővebb ajánlatást nem igényelnek. Azért itt csak annyi legyen különösen kiemelve, hogy az ideai jégbiztosítási díjak, daczára a tavalyi tömeges és országos jégveréseknek, lejjebb szállítottak, hogy a megállapított díjak 10-%a leengedtetik, és hogy

a VICTORIA az, mely évek óta már Erdélyben a legtöbb jégkárt fizeti, s nevezetesen tavaly többet fizetett, mint az Erdélyben működő kilencz biztosító társaság összesen.

Közelebbi tájékozással, egyéb kedvezmények iránti felvilágosítással szolgálnak a vidéki ügynökségek, felügyelők és helyben

A „VICTORIA” biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvártt, (főter 26-278 sz. a.)